

Wydanie tymczasowe

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 8 maja 2019 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących –
Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Artykuł 11 ust. 3 lit. e) – Obywatel państwa
członkowskiego pracujący na pokładzie statku pod banderą państwa trzeciego –
Pracodawca mający siedzibę w państwie członkowskim innym niż państwo
członkowskie miejsca zamieszkania pracownika – Ustalenie ustawodawstwa mającego
zastosowanie

W sprawie C-631/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia
w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy
Niderlandów) postanowieniem z dnia 27 października 2017 r., które wpłynęło do
Trybunału w dniu 9 listopada 2017 r., w postępowaniu:

SF

przeciwko

Inspecteur van de Belastingdienst,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, F. Biltgen (sprawozdawca), J. Malenovský,
C.G. Fernlund i L.S. Rossi, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8
listopada 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu SF przez V.J. de Groota i H. Mengera, doradców podatkowych,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M. K. Bulterman i M. L. Noort, działające
w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez E.M. Mamounę, działającą w charakterze
pełnomocnika,

- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczyń, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. van Beeka oraz D. Martina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 166, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 5, s. 72; sprostowanie Dz.U. 2013, L 188, s. 10), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 465/2012 z dnia 22 maja 2012 r. (Dz.U. 2012, L 149, s. 4) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 883/2004”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między SF a inspecteur van de Belastingdienst (inspektorem skarbowym, Niderlandy, zwanym dalej „inspektorem”) w przedmiocie objęcia SF niderlandzkim powszechnym systemem ubezpieczenia społecznego w okresie od dnia 13 sierpnia do dnia 31 grudnia 2013 r.

Ramy prawne

- 3 Tytuł II rozporządzenia nr 883/2004 zawiera normy dotyczące ustalania mającego zastosowanie ustawodawstwa z zakresu zabezpieczenia społecznego i obejmuje art. 11–16 tego rozporządzenia.
- 4 Zgodnie z art. 11 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Zasady ogólne”:
„1. Osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

[...]

3. [Z zastrzeżeniem przepisów] art. 12 do 16:

- a) osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego;
- b) urzędnik służby cywilnej podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, jakiemu podlega zatrudniająca go administracja;

- c) osoba otrzymująca zasiłek dla bezrobotnych zgodnie z przepisami art. 65 na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego zamieszkania podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego;
- d) osoba powołana lub odwołana ze służby w siłach zbrojnych lub służby cywilnej w państwie członkowskim podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego;
- e) każda inna osoba, do której nie mają zastosowania przepisy lit. a) do d), podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego rozporządzenia, gwarantujących jej świadczenia na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku innych państw członkowskich.

4. Do celów stosowania przepisów niniejszego tytułu praca najemna lub praca na własny rachunek wykonywana normalnie na pokładzie statku na morzu pod banderą państwa członkowskiego uważana jest za pracę wykonywaną w tym państwie członkowskim. Jednakże osoba zatrudniona na pokładzie statku pod banderą państwa członkowskiego, a otrzymująca wynagrodzenie za taką pracę od przedsiębiorstwa lub osoby, których siedziba lub miejsce prowadzenia działalności są w innym państwie członkowskim, podlega ustawodawstwu tego ostatniego państwa członkowskiego, jeżeli zamieszkuje w tym państwie. [...]

[...]”.

- 5 Artykuły 12–16 rozporządzenia nr 883/2004 przewidują zasady szczególne mające zastosowanie do osób delegowanych (art. 12), osób wykonujących pracę najemną w dwóch lub w kilku państwach członkowskich (art. 13), osób, które zdecydowały się na ubezpieczenie dobrowolne lub fakultatywne kontynuowane (art. 14), personelu kontraktowego instytucji europejskich (art. 15), a także wyjątki od art. 11–15 rzeczzonego rozporządzenia (art. 16).

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 6 W okresie między dniem 13 sierpnia a dniem 31 grudnia 2013 r. SF, obywatel Łotwy mający miejsce zamieszkania na Łotwie, pracował jako steward dla Oceanwide Offshore Services B.V., spółki z siedzibą w Niderlandach.
- 7 SF wykonywał tę działalność na pokładzie statku pływającego pod banderą Bahamów, który w rozpatrywanym okresie pływał na niemieckiej części szelfu kontynentalnego Morza Północnego.
- 8 Niderlandzkie organy podatkowe wydały wobec SF decyzję podatkową za rok 2013 o ustaleniu wymiaru podatku dochodowego i składek na zabezpieczenie społeczne. Po

wniesieniu przez SF odwołania od tej decyzji inspektor utrzymał ją w mocy jedynie w części stwierdzającej, że SF był zobowiązany do wpłacania składek na niderlandzkie zabezpieczenia społeczne w okresie od dnia 13 sierpnia do dnia 31 grudnia 2013 r.

- 9 Na decyzję inspektora SF wniósł skargę do rechtbank Zeeland-West-Brabant (sądu rejonowego dla Zelandii – Zachodniej Brabancji, Niderlandy), twierdząc, że nie jest on objęty tym systemem.
- 10 Sąd ten, rozpatrując zagadnienie, czy SF rzeczywiście był zobowiązany do wpłacania takich składek, i powziawszy w tej kwestii wątpliwości, postanowił zwrócić się z pytaniem prawnym do Hoge Raad der Nederlanden (sądu najwyższego Niderlandów).
- 11 Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy Niderlandów) uważa, że nawet jeżeli działalności zawodowej wykonywanej przez SF w rozpatrywanym okresie nie można uznać za działalność wykonywaną na terytorium jednego z państw członkowskich Unii, to istnieje wystarczająco ścisły związek z terytorium tego państwa, skutkujący stosowaniem w tej sprawie rozporządzenia nr 883/2004. Sąd ten uważa również, że SF jest objęty podmiotowym zakresem stosowania tego rozporządzenia.
- 12 Zdaniem tego sądu sytuacja w sporze w postępowaniu przed rechtbank Zeeland-West-Brabant (sądem rejonowym dla Zelandii – Zachodniej Brabancji), w której praca najemna danego pracownika jest świadczona na pokładzie statku pływającego pod banderą państwa trzeciego, nie wchodzi w zakres zastosowania art. 11 ust. 3 lit. a)–d) ani art. 11 ust. 4 rozporządzenia nr 883/2004.
- 13 Uważa on, że taka sytuacja może jednak wchodzić w zakres zastosowania art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004, przewidującego, że osoby inne niż te, o których mowa w art. 11 ust. 3 lit. a)–d), podlegają ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym mają miejsce zamieszkania.
- 14 Sąd odsyłający podkreśla w tej kwestii, że w postępowaniu przed nim podnoszono, iż art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 nie ma zastosowania w sytuacji takiej jak w sprawie w postępowaniu głównym, ponieważ z Wyjaśnień dotyczących zmodernizowanej koordynacji europejskich systemów zabezpieczenia społecznego – rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i (WE) nr 987/2009 autorstwa Komisji ze stycznia 2011 r. wynika, że przepis ten ma zastosowanie jedynie do osób nieaktywnych zawodowo.
- 15 Sąd ten uważa jednak, że takiej interpretacji nie można oprzeć na brzmieniu rozpatrywanego przepisu, który jego zdaniem stanowi normę kolizyjną wyrażoną w sposób ogólny i stosującą się domyślnie do osób innych niż wskazane w art. 11 ust. 3 lit. a)–d) i w art. 12–16 rozporządzenia nr 883/2004.

- 16 Przed sądem odsyłającym podnoszono również, że art. 11 ust. 3 lit. a) i 11 ust. 4 rozporządzenia nr 883/2004 powinny być stosowane w drodze analogii i spowodować wskazanie prawa państwa członkowskiego, w którym pracodawca ma siedzibę, podobnie jak Trybunał orzekł w wyrokach z dnia 29 czerwca 1994 r., Aldewereld (C-60/93, EU:C:1994:271) i z dnia 19 marca 2015 r., Kik (C-266/13, EU:C:2015:188), w odniesieniu do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 3, s. 3), zmienionego rozporządzeniem (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 647/2005 z dnia 13 kwietnia 2005 r. (Dz.U. 2005, L 117, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”). Sąd ten uważa jednak, że system norm kolizyjnych wprowadzony rozporządzeniem nr 883/2004 jest pełniejszy i nie ma w nim luk, a zatem w niniejszej sprawie nie należy wzorować się na tym orzecznictwie.
- 17 Sąd odsyłający stoi jednak na stanowisku, że nadal istnieją wątpliwości co do wykładni przepisów rozporządzenia nr 883/2004 do celów ustalenia ustawodawstwa mającego zastosowanie w sytuacji takiej jak w sprawie w postępowaniu głównym.
- 18 W świetle tych rozważań Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy Niderlandów) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Które prawo ma zastosowanie na podstawie rozporządzenia nr 883/2004, w sytuacji gdy zainteresowany a) ma miejsce zamieszkania na Łotwie, b) posiada obywatelstwo łotewskie, c) jest zatrudniony przez pracodawcę mającego siedzibę w Niderlandach, d) pracuje jako marynarz, e) świadczy pracę na pokładzie statku pływającego pod banderą Bahamów oraz f) wykonuje tę działalność zawodową poza terytorium Unii Europejskiej?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 19 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że sytuacja taka jak w sprawie w postępowaniu głównym, w której osoba – mimo iż pracuje jako marynarz dla pracodawcy mającego siedzibę w jednym z państw członkowskich, na statku pływającym pod banderą państwa trzeciego i poza terytorium Unii Europejskiej – zachowała miejsce zamieszkania w państwie członkowskim pochodzenia, jest objęta zakresem zastosowania tego przepisu, w związku z czym ustawodawstwem mającym

zastosowanie do tej sytuacji jest ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania tej osoby.

- 20 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że jeżeli dana osoba podlega podmiotowemu zakresowi stosowania rozporządzenia nr 883/2004, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 tego rozporządzenia, zasada stosowania jednego ustawodawstwa określona w art. 11 ust. 1 rozporządzenia jest co do zasady właściwa, a mające zastosowanie prawo krajowe określa się na podstawie przepisów tytułu II tego rozporządzenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 marca 2015 r., Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 25 października 2018 r., Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 Z akt przedłożonych Trybunałowi w niniejszej sprawie wynika, że w okresie rozpatrywanym w sprawie w postępowaniu głównym SF, zachowując miejsce zamieszkania w państwie członkowskim pochodzenia, mianowicie na Łotwie, pracował jako marynarz dla pracodawcy mającego siedzibę w innym państwie członkowskim, mianowicie w Niderlandach, na statku pływającym pod banderą państwa trzeciego i poza terytorium Unii.
- 22 W tej kwestii należy wskazać, że Trybunał orzekł już, że sama okoliczność, że pracownik świadczy pracę poza terytorium Unii, nie wystarczy, by przepisy prawa Unii dotyczące swobodnego przepływu pracowników, między innymi rozporządzenie nr 883/2004, zostały pozbawione zastosowania, pod warunkiem że stosunek pracy zachowuje wystarczająco ścisły związek z tym terytorium (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 23 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału wystarczająco ścisły związek pomiędzy stosunkiem pracy a terytorium Unii wynika w szczególności z okoliczności, że obywatel Unii, zamieszkały w jednym z państw członkowskich, został zaangażowany przez przedsiębiorstwo mające siedzibę w innym państwie członkowskim, na którego rachunek wykonuje działalność zawodową (wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 24 Jak zauważył sąd odsyłający, wynika stąd, że nawet jeżeli w niniejszej sprawie działalność SF miała miejsce poza terytorium Unii, rozpatrywany stosunek pracy zachowuje wystarczająco ścisły związek z tym terytorium, ponieważ w odnośnym okresie SF zachował miejsce zamieszkania na Łotwie, a siedziba jego pracodawcy mieściła się w Niderlandach.
- 25 Należy zatem uznać, że sytuacja taka jak w sprawie w postępowaniu głównym jest objęta zakresem zastosowania rozporządzenia nr 883/2004 i ustawodawstwo mające

zastosowanie trzeba wobec tego ustalić zgodnie przepisami rozdziału II tego rozporządzenia.

- 26 W niniejszej sprawie bezsporne jest, że osoba taka jak SF nie jest objęta przepisami szczególnymi zawartymi w art. 12–16 rozporządzenia nr 883/2004, które dotyczą osób delegowanych, osób wykonujących działalność w dwóch lub więcej państwach członkowskich, osób, które zdecydowały się na ubezpieczenie dobrowolne lub fakultatywne kontynuowane, lub wreszcie personelu pomocniczego instytucji europejskich.
- 27 Sytuacja zainteresowanego nie mieści się również wśród tych przewidzianych w art. 11 ust. 3 lit. a)–d) rozporządzenia nr 883/2004, dotyczących osób wykonujących pracę najemną w jednym z państw członkowskich, urzędników, osób otrzymujących zasiłek dla bezrobotnych czy też osób powołanych do służby w siłach zbrojnych lub w służbie cywilnej w państwie członkowskim lub z niej odwołanych.
- 28 Ponadto SF, pracując jako marynarz na statku pływającym pod banderą państwa trzeciego, nie jest objęty również zasadą ogólną z art. 11 ust. 4 rozporządzenia nr 883/2004, wskazującą w wypadku marynarzy ustawodawstwo państwa członkowskiego bandery (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, pkt 56).
- 29 Jeżeli chodzi o kwestię, czy art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 stosuje się w sytuacji takiej jak w sprawie w postępowaniu głównym, należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której stanowi on część (wyroki: z dnia 15 października 2014 r., Hošťická i in., C-561/13, EU:C:2014:2287, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 19 września 2018 r., González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo); również geneza tego przepisu może zawierać elementy istotne dla jego wykładni (wyrok z dnia 3 października 2013 r., Inuit Tapiriit Kanatami i in./Parlament i Rada, C-583/11 P, EU:C:2013:625, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 Z brzmienia art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 wynika, że „każda inna osoba, do której nie mają zastosowania przepisy lit. a) do d), podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego rozporządzenia, gwarantujących jej świadczenia na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku innych państw członkowskich”.
- 31 Jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 34, 35 opinii, z literalnej wykładni tego przepisu wynika, że prawodawca Unii użył wyrażeń ogólnych, w szczególności wyrażeń „każda

inna osoba” oraz „bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego rozporządzenia”, w tym celu, by nadać temu art. 11 ust. 3 lit. e) charakter normy kolizyjnej domykającej system, obejmującej swoim zakresem stosowania wszystkie osoby znajdujące się w sytuacji, która nie jest konkretnie uregulowana w innych przepisach rozporządzenia, oraz by wprowadzić pełny system ustalania mającego zastosowanie ustawodawstwa.

- 32 Ponadto treść tego przepisu nie zawiera żadnego ograniczenia jego zakresu zastosowania do osób nieaktywnych zawodowo.
- 33 Jeżeli chodzi o cele rozporządzenia nr 883/2004, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepisy tytułu II rozporządzenia nr 883/2004, do których zaliczają się jego art. 11–16, stanowią kompletny i jednolity system norm kolizyjnych, które mają na celu nie tylko uniknięcie jednoczesnego stosowania kilku ustawodawstw krajowych i mogących z tego wyniknąć komplikacji, lecz także zapewnienie, by osoby objęte zakresem zastosowania rozporządzenia nr 883/2004 nie były pozbawione ochrony w dziedzinie zabezpieczenia społecznego z uwagi na brak ustawodawstwa, jakie miałyby zastosowanie w ich przypadku (wyroki: z dnia 14 czerwca 2016 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo, C-308/14, EU:C:2016:436, pkt 64; z dnia 25 października 2018 r., Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 34 Jeśli chodzi dokładniej o art. 11 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004, Trybunał orzekł, że przepis ten ma na celu określenie, z zastrzeżeniem art. 12–16 tego rozporządzenia, ustawodawstwa krajowego mającego zastosowanie do osób znajdujących się w jednej z sytuacji wskazanych w art. 11 ust. 3 lit. a)–e) (wyrok z dnia 25 października 2018 r., Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 Rzecz jasna Trybunał orzekł, że art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 stosuje się w szczególności do osób, które nie są aktywne zawodowo (zob. podobnie wyrok z dnia 14 czerwca 2016 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo, C-308/14, EU:C:2016:436, pkt 63).
- 36 Jednakże, jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 44, 45 opinii, wykładnia zawężająca art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004, która ograniczyłaby zakres stosowania rozpatrywanego przepisu tylko do osób nieaktywnych zawodowo, wiązałaby się z ryzykiem pozbawienia osób, których nie obejmują hipotezy z art. 11 ust. 3 lit. a)–d) ani z innych przepisów tego rozporządzenia, ochrony w dziedzinie zabezpieczenia społecznego z uwagi na brak ustawodawstwa, jakie miałyby zastosowanie w ich przypadku.
- 37 Jeżeli chodzi o genezę art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004, która wpisuje się w kontekst modernizacji i uproszczenia zasad zawartych w rozporządzeniu nr 1408/71,

należy zauważyć, jak również wyjaśnił rzecznik generalny w pkt 49 opinii, że przepis ten zastąpił art. 13 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1408/71, który przewidywał, że „osoba, która przestaje podlegać ustawodawstwu państwa członkowskiego, a nie podlega ustawodawstwu innego państwa członkowskiego zgodnie z jedną z zasad ustanowionych w akapitach poprzednich lub zgodnie z jednym z wyjątków lub przepisów szczególnych, określonych w art. 14–17, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje”.

- 38 W tej kwestii należy przypomnieć, że art. 13 rozporządzenia nr 1408/71, a dokładniej ust. 2 lit. f) tego artykułu był interpretowany szeroko, by osiągnąć cel uregulowania, którego część stanowi, polegający na uniknięciu sytuacji, w której osoby objęte zakresem zastosowania rozporządzenia zostałyby pozbawione ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego wobec braku właściwego ustawodawstwa mającego względem nich zastosowanie (zob. podobnie wyrok z dnia 11 czerwca 1998 r., Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, pkt 40).
- 39 Artykuł 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 służy zaś temu samemu celowi, a skoro przepis ten jest sformułowany w sposób szerszy niż art. 13 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1408/71, ponieważ wyraźnie wskazuje osoby znajdujące się w sytuacji, która nie jest objęta innymi przepisami tego rozporządzenia, nie można go interpretować w sposób zawężający.
- 40 W konsekwencji art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że ma on zastosowanie do wszystkich osób, które nie zostały wskazane w art. 11 ust. 3 lit. a)–d), a nie tylko tych, które są nieaktywne zawodowo.
- 41 Jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 50 opinii, wykładni tej nie podważają wyjaśnienia Komisji wspomniane w pkt 14 niniejszego wyroku ani Praktyczny poradnik dotyczący ustawodawstwa mającego zastosowanie w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii, opracowany i zatwierdzony przez Komisję Administracyjną ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego i opublikowany w grudniu 2013 r. Nawet jeżeli dokumenty te stanowią użyteczne narzędzia wykładni rozporządzenia nr 883/2004, to nie mają one żadnej mocy wiążącej, a zatem Trybunał nie jest nimi związany przy dokonywaniu wykładni wspomnianego rozporządzenia.
- 42 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że sytuacja taka jak w sprawie w postępowaniu głównym podlega regulacji z art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004, który przewiduje, że mającym zastosowanie ustawodawstwem krajowym jest ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania zainteresowanego.

- 43 Stwierdzenia tego nie może podważyć podniesiona na rozprawie przez rząd niderlandzki okoliczność, że niektóre państwa członkowskie uzależniają objęcie zainteresowanego krajowym systemem zabezpieczenia społecznego od spełnienia warunku wykonywania pracy najemnej na ich terytorium, co w sytuacji takiej jak w sprawie w postępowaniu głównym oznaczałoby, że zainteresowany mógłby znaleźć się poza systemem zabezpieczenia społecznego i zostać pozbawiony ochrony socjalnej.
- 44 W niniejszym wypadku z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi nie wynika bowiem, żeby ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania zainteresowanego przewidywało taki warunek.
- 45 W każdym razie z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że o ile ustanowienie warunków, na podstawie których powstaje prawo przystąpienia do systemu zabezpieczenia społecznego, należy do ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego, o tyle przy określaniu tych warunków państwa członkowskie powinny przestrzegać obowiązujących przepisów prawa Unii. W szczególności normy kolizyjne przewidziane w rozporządzeniu nr 883/2004 mają wobec państw członkowskich charakter bezwzględnie wiążący i państwa te nie mają zatem uprawnień pozwalających im określić, w jakim zakresie zastosowanie ma ich własne ustawodawstwo lub ustawodawstwo innego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 25 października 2018 r., Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, pkt 47, 48 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 46 W konsekwencji warunki istnienia prawa do przystąpienia do systemu zabezpieczenia społecznego nie mogą skutkować wyłączeniem z zakresu stosowania danego ustawodawstwa osób, do których na podstawie rozporządzenia nr 883/2004 ustawodawstwo to ma zastosowanie (wyrok z dnia 25 października 2018 r., Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 W świetle ogółu powyższych rozważań na przedłożone pytanie trzeba udzielić następującej odpowiedzi: art. 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że sytuacja taka jak w sprawie w postępowaniu głównym, w której osoba – mimo iż pracuje jako marynarz dla pracodawcy mającego siedzibę w jednym z państw członkowskich, na statku pływającym pod banderą państwa trzeciego i poza terytorium Unii – zachowała miejsce zamieszkania w państwie członkowskim pochodzenia, jest objęta zakresem zastosowania tego przepisu, w związku z czym ustawodawstwem mającym zastosowanie do tej sytuacji jest ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania tej osoby.

W przedmiocie kosztów

48 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 11 ust. 3 lit. e) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 465/2012 z dnia 22 maja 2012 r. należy interpretować w ten sposób, że sytuacja taka jak w sprawie w postępowaniu głównym, w której osoba – mimo iż pracuje jako marynarz dla pracodawcy mającego siedzibę w jednym z państw członkowskich, na statku pływającym pod banderą państwa trzeciego i poza terytorium Unii Europejskiej – zachowała miejsce zamieszkania w państwie członkowskim pochodzenia, jest objęta zakresem zastosowania tego przepisu, w związku z czym ustawodawstwem mającym zastosowanie do tej sytuacji jest ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania tej osoby.

Podpisy

* Język postępowania: niderlandzki.